ސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު

ސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު ނުވަތަ ސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު (އައްވަނަ) އަކީ މީލާދީން 1648 ން 1687 އަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަސްކަން ކުރެއްވި ރަދުންނެވެ. އޭނާ ހިޖުރައިން 1058 ން 1098 އަށެވެ. މިރަދުން ރަސްކަމަށް އިސްވެ ވަޑައިގެން ހިޖުރައިން 1058 ވަނަ އަހަރުއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަސްކަމަށްލެވުނު އެންމެ ފުރަތަމަ އިސްކަންދަރު ކިޔުނީ މިރަދުންނަށެވެ. މިއީ ދިވެހި ތާރީޚުގައި މަޝްހޫރު އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނު[1] އެވެ.

ނަސަބުގު

އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނުގެ ފުރިހަމަ ނަންފުޅަކީ އައްސުލްޠާން އިބްރާހީމް އިސްކަންދަރު (އައްވަނަ) ސިރީ ކުލަރަންމާބާ ކަލަމިންޖާ ބަވަނަ މަހާރަދުންނެވެ. ބައްޕާފުޅަކީ ސުލްޠާން މުޙައްމަދު އިމާދުއްދީން (އައްވަނަ) ސިރީ ކުޅަ ސުންދުރަ ކަލަމިންޖާ ބަވަނަ މަހާރަދުންނެވެ ނުވަތަ ބޮޑު ރަސްގެފާނެވެ. މިރަދުންނަކީ އުތީމު އަލި ތަކުރުފާނުގެ ދަރިކޮޅުން ވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅެކެވެ. މަންމާފުޅަކީ ކަނބާ އާއިޝާ އެވެ.

އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނުގެ މަންމާފުޅު ކަނބާ އާއިޝާ އަކީ ކަވާދޫގެފާނުން، އަދި އާދަމްގެން އައްސުލްޠާން ޙުސައިން ފާމުލަދޭރީ ކިލެގެފާނު އާއި ކަނބިލާ ބައްކުރަނޑެގެންނެވި ބޭފުޅެކެވެ. ޙުސައިން ފާމުލަދޭރީ ކިލެގެފާނު އަކީ ރަނގަޅުމަންޓްރި، ބޮޑު ރަސްގެފާނު ރަސްކަމަށް އިސްވެވަޑައިގެންނެވުމުގެ ކުރިން ރާއްޖެޝަރީ ކަށަވަރު ކުރެއްވީ ވެސް އެވެ. ބޮޑު ރަސްގެފާނަކީ މިރަދުން ރައްޔިތުން ލޯބިކުރި އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނު އެވެ.

އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނުގެ އަނބިއަނބީ ކަނބަލުންގެ ތެރެއިން ނަންފުޅު އިނގޭ ބޭފުޅަކީ އާމިނާ ކަނބަލާފާނު އެވެ. މިރަދުންގެ ދަރިކަލުން ކަލަ މުޙައްމަދުގެ މަންމާފުޅަކީ މާރިޔަމް ޙުސައިންގެ މަސްއޫދު ކިލެގެން ބޭފުޅެކެވެ. މިއީ މިރަދުންގެ ފަރިތަ އަނބެވެ.

އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނު އުފަންވީ ވަޑައިގެންފައި ހިޖުރައިން 1030 ވަނަ އަހަރުގައެވެ. އުފަންވީގެ ގޮތުގައި ސާފަކަށް ކޮބާކަމެއް ލިޔެވިފައި މަންމާފުޅާއި ބައްޕާފުޅުގެ އަރިހުގައެވެ.

އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނު އަށް ރަތްތުލަވަޑައިގަތީ އެންމެ ފުރައްސަން ބޭފުޅެވެ. އޭނާ ސުލްޠާން ކުޑަ މުޙައްމަދު އެވެ. އެރަދުންގެ މަންމާފުޅަކީ މާލޭ ޙުސައިންގެ މަޤާމު އެވެ. އޭނާ މަޝްހޫރު އުފެދިގެންދިޔަ އެވެ. ނުވަތަ މަޤާމު ކަނބާ އެވެ. އިސްކަންދަރު ރަސްގެފާނަށް ކުޑަ މުޙައްމަދު ރަތްތަވަޑައިގެން އުމުރުން 62 އަހަރުގައި ރަޖަބު 28 ވަނަ 1091 ވަނަ އަހަރު އެވެ. އޭނާ މީލާދީން 15 ޖޫލައި 1680 ގައެވެ.